

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Методичні рекомендації до семінарських і практичних
занять з навчальної дисципліни
«ДЕРЖАВНИЙ АУДИТ»
для студентів спеціальності «Облік і аудит»
денної форми навчання**

Харків, ХНЕУ, 2009

Затверджено на засіданні кафедри контролю і аудиту.
Протокол № 1 від 26.08.2008 р.

Методичні рекомендації до семінарських і практичних занять з навчальної дисципліни «Державний аудит» для студентів спеціальності «Облік і аудит» денної форми навчання / Укл. Ю.О. Голуб. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2009. – 64 с. (Укр. мов.)

Подано методичні рекомендації до виконання практичних завдань та відповідей на теоретичні питання по темам навчальної дисципліни «Державний аудит», відповідно до робочої програми. Практичні завдання подано з урахуванням трьох рівнів складності та компетенції.

Рекомендовано для студентів спеціальності «Облік і аудит».

Вступ

В сучасних умовах, коли державна політика спрямована на розвиток економічного потенціалу країни, підвищення ефективності використання державної власності, відстоювання національних інтересів, особливо важливого значення набуває державний фінансовий контроль. Однією із перспективних форм державного фінансового контролю в Україні є державний аудит, основною метою якого є встановлення законності, ефективності, економічності та результативності використання бюджетних коштів і майна. Майбутні фахівці в галузі обліку та аудиту повинні досконало знати теоретичні основи ведення державного аудиту, а також мати практичні вміння та навички з організації й методики його здійснення. Набути відповідні знання, вміння та навички можливо в разі успішного засвоєння студентами навчальної дисципліни „Державний аудит”.

Програмою навчальної дисципліни, крім лекцій, передбачено проведення семінарських та практичних занять, метою яких є закріплення, розширення та поглиблення теоретичних знань, вироблення відповідних вмінь та навичок, а також контроль засвоєння студентами навчального матеріалу.

Пропонована методична розробка має на меті допомогти студентам якісно підготуватися до аудиторних занять та перевірити рівень засвоєння матеріалу через відповіді на запитання, тестування, вирішення практичних завдань.

Всі завдання підготовлено з урахуванням трьох рівнів складності (стереотипні, діагностичні та евристичні завдання), а також компетенції, якої набудуть студенти у разі їх вирішення.

Модуль 1. "Теоретичні та організаційні засади державного аудиту"

Тема 1. "Становлення та розвиток державного аудиту"

План семінарського заняття

1. Виникнення та розвиток державного аудиту

2. Еволюція державного аудиту на теренах України
3. Організація державного аудиту в окремих країнах
4. Міжнародні організації контрольних органів (INTOSAI, EUROSAI)
5. Проблеми та перспективи розвитку державного аудиту в Україні.

Методичні рекомендації

З метою ознайомлення з основними положеннями теми слід вивчити конспект лекції по темі 1 та рекомендовану літературу.

Для перевірки засвоєння матеріалу необхідно підготувати інформацію у вигляді доповідей або повідомлень по наступним питанням для обговорення. При підготовці до виступу обов'язково необхідно посилатися на інформаційне джерело. Виконати практичні завдання. Дати відповіді на тестові завдання до модуля 1: №1-15.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми знання:

значення, місце і роль державного аудиту в сучасних умовах господарювання України;

історію розвитку державного аудиту в Україні та світі для більш глибокого розуміння його цілей, задач і функцій;

вміння та навички:

розробляти заходи щодо впровадження більш ефективних форм організації та проведення державного аудиту.

Рекомендована література

Основна [8; 9; 11; 12]; додаткова [30; 35].

Питання для обговорення

Діагностичні

1. Дати визначення поняття «контроль». Охарактеризувати основні його види в залежності від суб'єктів та об'єктів.
2. Сутність та зміст економічного контролю, його суб'єкти.
3. Дати визначення фінансового контролю. Навести класифікацію фінансового контролю за різними класифікаційними ознаками.
4. В чому полягають історичні аспекти розвитку державного аудиту в світі.

5. Визначте основні етапи становлення державного аудиту в умовах розбудови ринкових відносин в Україні.

6. Які положення розвитку державного фінансового контролю зазначено у Лімській декларації.

7. Визначте принципи контролю незалежних державних органів контролю відповідно до Лімської декларації.

8. Проаналізуйте основну мету Лімської декларації.

9. Які організаційні схеми органів державного аудиту застосовуються в зарубіжних країнах.

10. Визначте призначення та функції INTOSAI, EUROSAI.

Практичні завдання

Евристичні

Завдання 1.

Визначити основні етапи розвитку системи державного фінансового контролю в Україні.

Рекомендується етапи відобразити графічно на часовому проміжку (Зразок 1). При цьому необхідно чітко вказати рік та надати коротку характеристику події.

Зразок 1

Завдання 2.

Визначити основні етапи розвитку державного аудиту в умовах розбудови ринкових відносин в Україні.

Рекомендується етапи відобразити графічно на часовому проміжку (Зразок 1). При цьому необхідно чітко вказати рік та надати коротку характеристику події.

Завдання 3.

Сформулювати проблеми та перспективні напрямки розвитку державного аудиту в Україні. Зробіть відповідні висновки. Результати оформити у вигляді таблиці (Зразок 1).

Зразок 1

Проблеми розвитку	Перспективи розвитку	Висновки

Завдання 4.

Проаналізувати спільні та відмінні риси між діяльністю INTOSAI і EUROSAI. Зробіть відповідні висновки. Результати оформити у вигляді таблиці (Зразок 2).

Зразок 2

Критерії оцінки	INTOSAI	EUROSAI	Висновки
Статус			
Склад (структура)			
Мета			
Завдання			
...			

Завдання 5.

Пов'язати органи державного аудиту з країною, в якій діє цей орган (табл. 1).

Таблиця 1

Органи, що здійснюють державний аудит в різних країнах світу

<i>Органи, що здійснюють державний аудит</i>	<i>Країна</i>
1) орган Державного фінансового аудиту	А) Іспанія
2) Національне бюро аудиту	Б) Індія
3) Управління Генерального контролера і аудитора	В) Бахрейн
4) Державна контрольно-ревізійна служба	Г) Швеція
5) Рахункова палата	Д) Україна

Тема 2. "Сутність та організаційно-правові засади державного аудиту"

План семінарського заняття

1. Необхідність, місце та значення державного аудиту в сучасних умовах.
2. Визначення поняття «державний аудит».
3. Законодавче і нормативно-правове забезпечення державного аудиту в Україні.
4. Повноваження приватних аудиторів (аудиторських фірм) по проведенню аудиту в державному секторі.

Методичні рекомендації

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з конспектом лекції по темі 2. Для більш фундаментального засвоєння матеріалу необхідно:

знати вимоги законодавчих та нормативних документів щодо правового визначення та порядку здійснення державного аудиту в Україні (в переліку літератури рекомендовано основні законодавчі та нормативні документи);

розуміти структуру та зміст Міжнародних стандартів аудиту, надання впевненості та етики.

На семінарське заняття необхідно підготувати інформацію у вигляді доповідей або повідомлень по наступним питанням для обговорення. При підготовці до виступу обов'язково необхідно посилатися на інформаційне джерело. Виконати практичні завдання. Самостійно перевірити засвоєння матеріалу можливо шляхом відповідей на тестові завдання до модуля 1: №16-30.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми знання:

основні передумови виникнення державного аудиту в Україні, а також його місце та значення;

поняття державного аудиту;

нормативно-правову базу, що регламентує здійснення державного аудиту в Україні;

вміння та навички:

застосовувати законодавчу та нормативно-правову базу;

використовувати стандарти аудиту державних фінансів та міжнародні стандарти аудиту.

Рекомендована література

Основна [2; 3; 6]; додаткова [33; 36]

Питання для обговорення

Діагностичні

1. Назвіть передумови запровадження державного аудиту в Україні.
2. Охарактеризуйте державний аудит як складову фінансового контролю.
3. Визначте сутність поняття «державний аудит».
4. Визначте сутність поняття «ревізія».
5. Визначте сутність поняття «аудит».
6. Назвіть відмінності між державним аудитом, незалежним аудитом та ревізією.
7. Перерахуйте основні законодавчі та нормативно-правові акти в розрізі регулювання державного аудиту.
8. Охарактеризуйте структуру та зміст Стандартів державного фінансового контролю (аудиту) INTOSAI.
9. Назвіть повноваження приватних аудиторів (аудиторських фірм) по проведенню аудиту в державному секторі.
10. Назвіть МСА, які містять рекомендації щодо здійснення аудиту в державному секторі.

Практичні завдання

Діагностичні

Завдання 1.

Погодити форми фінансового контролю з твердженнями, проставляючи біля них відповідні літери.

Форми фінансового контролю

- А. Аудит.
- Б. Державний аудит.
- В. Інспектування.

Твердження

_____ 1. Мета – визначення достовірності і законності фінансово-господарської діяльності бюджетних установ, розкриття недочас, крадіжок товарно-матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань підприємств

_____ 2. Мета – визначення достовірності і законності фінансово-господарської діяльності підприємств усіх форм власності, діагностика і попередження передкризових ситуацій

_____ 3. Проводиться на основі укладеного договору з підприємством-замовником

_____ 4. Об'єкти: бюджетні програми, місцеві бюджети система обліку і внутрішньогосподарський фінансовий контроль державної власності

_____ 5. Об'єкти: система обліку і внутрішньогосподарського фінансового контролю державної власності

_____ 6. Суб'єкти: державні аудитори державної контрольно-ревізійної служби і Рахункової палати України

_____ 7. Результати узагальнюються в аудиторському звіті.

_____ 8. Результати узагальнюються в акті ревізії.

_____ 9. Результати узагальнюються в аудиторському звіті, аудиторському висновку.

Завдання 2.

На основі наведених даних скласти ряди, які будуть містити наступні елементи:

форма фінансового контролю – правова основа – суб'єкт – об'єкт – характер діяльності – підстава для проведення – форма підсумкового документа.

Вихідні дані:

Аудит, інспектування, державний аудит, акт ревізії, договір, аудиторські фірми, Господарський кодекс, аудиторський звіт, фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання, наказ, Закон України "Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні", державні аудитори державної контрольно-ревізійної служби і Рахункової палати України, діяльність держави, бюджетні програми, місцеві бюджети і фінансово-господарська діяльність суб'єктів державної власності, аудиторський висновок, Закон України "Про аудиторську діяльність", ревізори державної контрольно-ревізійної служби України, підприємницька діяльність, фінансово-господарська діяльність суб'єктів державної власності.

Завдання 3.

Пов'язати законодавчі акти, що забезпечують здійснення державного аудиту в Україні з їх основними характеристиками.

Законодавчі акти

- А. Бюджетний кодекс України.
- Б. Господарський кодекс України.
- В. Стандарти державного фінансового контролю (аудиту) INTOSAI.
- Г. Закон України "Про ДКРС в Україні"
- Д. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики

Характеристики

_____ 1. Державний фінансовий аудит є різновидом державного фінансового контролю.

_____ 2. Забезпечують організацію аудиторської діяльності вищих органів фінансового контролю різних країн.

_____ 3. Фінансовий контроль, а також аудит і оцінка ефективності використання бюджетних коштів здійснюються на всіх стадіях бюджетного процесу

_____ 4. Державний фінансовий контроль реалізується ДКРС шляхом проведення державного фінансового аудиту, інспектування та перевірки державних закупівель.

_____ 5. Містять додаткові параграфи до основних розділів з вказівками про застосування рекомендацій у державному секторі

Евристичні

Завдання 4.

Порівняти зміст основних законодавчих актів, які забезпечують здійснення державного аудиту в Україні. Зробити відповідні висновки. Результати оформити у вигляді таблиці (Зразок 1).

Зразок 1

Законодавчий акт	Господарський кодекс України	Бюджетний кодекс України	Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні»	...
Наявність визначення	?	?	?	
Суб'єкти державного аудиту	?	?	?	

Порядок здійснення	?	?	?	
...				

Завдання 5.

Скласти перелік МСА, які містять рекомендації щодо здійснення аудиту в державному секторі. Надати їх коротку характеристику. Шляхом узагальнення інформації, сформулювати основні правила здійснення аудиту в державному секторі. Результати оформити у вигляді таблиці.

Тема 3 "Класифікація державного аудиту"

План семінарського заняття

1. Фінансовий аудит як складова державного аудиту.
2. Аудит ефективності: сутність та види.

Методичні рекомендації

Засвоїти дану тему можливо шляхом вивчення конспекту лекції по темі 3, а також Стандартів з аудиту INTOSAI.

При підготовці до наведених питань для обговорення, вирішенню практичних завдань необхідно використовувати рекомендовану літературу.

Самостійно перевірити засвоєння матеріалу можливо шляхом відповідей на тестові завдання до модуля 1: №31-45.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми знання:

класифікацію державного аудиту;
основні завдання та цілі фінансового аудиту в Україні;
поняття та зміст аудиту ефективності;
види аудиту ефективності.

Рекомендована література

Основна [10; 14]; додаткова [35].

Питання для обговорення

Діагностичні

1. Перерахуйте види державного аудиту згідно міжнародної класифікації.
2. Враховуючи міжнародну класифікацію державного аудиту, назвіть види державного аудиту в Україні.
3. Дайте визначення поняття «фінансовий аудит».
4. Вкажіть мету та зміст (елементи) фінансового аудиту.
5. Охарактеризуйте види фінансового аудиту.
6. Дайте визначення поняття «аудит ефективності».
7. Назвіть мету та предмет аудиту ефективності.
8. Охарактеризуйте види аудиту ефективності.
9. В чому полягає теорія «3Е»?
10. Визначте об'єкти аудиту ефективності.

Практичні завдання

Діагностичні

Завдання 1.

Погодити види державного аудиту з їх визначенням. Коротко прокоментувати особливості здійснення кожного виду державного аудиту.

Види державного аудиту

- А. Фінансовий аудит.
- Б. Аудит ефективності.
- В. Аудит відповідності.
- Г. Аудит результативності.
- Д. Аудит економічності.

Визначення

_____ 1. Перевірка функціонування господарської системи з метою оцінки економічності та результативності..

_____ 2. Перевірка фінансової звітності, систем внутрішнього контролю і аудиту, а також окремих операцій на підконтрольних установах.

_____ 3. Оцінка кількості використання фінансових, матеріальних, трудових та інших ресурсів, які використовуються для досягнення поставлених цілей підконтрольною установою.

_____ 4. Перевірка дотримання підконтрольною установою правил, стандартів, законів тощо, які впливають на результати її діяльності або фінансову звітність.

_____ 5. Перевірка ступеня досягнення поставлених цілей.

Евристичні

Завдання 2.

Скласти порівняльну характеристику видів державного аудиту, враховуючи такі критерії: предмет, мета, завдання, об'єкти на державному рівні, об'єкти на регіональному рівні, принципи. Зробити відповідні висновки. Результати оформити у вигляді таблиці.

Завдання 3.

Розробити у вигляді схеми власну модель класифікації державного аудиту, враховуючи всі відомі його види. При цьому види державного аудиту необхідно групувати за класифікаційними ознаками та позначати зв'язки підпорядкованості між окремими групами і видами. До схеми надати коментарі та зробити відповідні висновки.

Тема 4. "Суб'єкти державного аудиту"

План семінарського заняття

1. Правовий статус та структура державної контрольно-ревізійної служби України.
2. Основні завдання і функції Головки КРУ України при здійсненні державного аудиту.
3. Рахункова палата України як вищий орган зовнішнього державного аудиту в Україні

Методичні рекомендації

З метою ознайомлення з основними положеннями теми слід вивчити конспект лекції по темі 4, Закони України «Про Державну контрольно-ревізійну службу в Україні», «Про Рахункову палату України» та рекомендовану літературу.

Для перевірки засвоєння матеріалу необхідно підготувати інформацію у вигляді доповідей або повідомлень по наступним питанням для обговорення. При підготовці до виступу обов'язково необхідно

посилатися на інформаційне джерело. Виконати практичні завдання. Дати відповіді на тестові завдання до модуля 1: №46-60.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми
знання:

статус та структуру ДКРС в Україні, функції і завдання ГоловокРУ України при здійсненні державного аудиту;
структуру Рахункової палати і ДКРС в Україні;
функції та завдання Рахункової палати і ГоловокРУ при здійсненні державного аудиту.

Рекомендована література

Основна [2; 3; 5; 8; 12; 26]; додаткова [29; 33; 36]

Питання для обговорення

Діагностичні

1. Назвіть суб'єктів державного аудиту в Україні.
2. Визначте статус державної контрольно-ревізійної служби в Україні.
3. Охарактеризуйте структуру ДКРС України.
4. Назвіть законодавчі та нормативно-правові акти, які забезпечують діяльність органів ДКРС в Україні.
5. Перерахуйте основні завдання ДКРС України.
6. Назвіть функції ДКРС України.
7. Визначте статус Рахункової палати України.
8. Назвіть законодавчі та нормативно-правові акти, які забезпечують діяльність Рахункової палати України.
9. Перерахуйте основні завдання Рахункової палати України.
10. Назвіть функції Рахункової палати України.

Практичні завдання

Діагностичні

Завдання 1.

Погодити суб'єктів, що здійснюють державний аудит в Україні з твердженнями.

Суб'єкти державного аудиту

А. Рахункова палата України.

Б. Державна контрольно-ревізійна служба України.

Твердження

_____ 1. Має статус органа державної виконавчої влади.

_____ 2. Має статус органа, діючого від імені Верховної Ради України..

_____ 3. Здійснює контроль за використанням коштів Державного бюджету України.

_____ 4. Здійснює державний фінансовий аудит, інспектування та перевірки державних закупівель.

_____ 5. Об'єктами контролю є фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання державного сектору економіки, місцеві бюджети, державні (бюджетні) програми.

_____ 6. Особливостями перевірок є системний підхід до їх організації і аналіз результатів.

Евристичні

Завдання 2.

Скласти порівняльну характеристику основних завдань та функцій Рахункової палати України і ГоловкиРУ при здійсненні державного аудиту. Зробити відповідні висновки. Результати оформити у вигляді таблиці.

Тема 5. "Організація державного аудиту, який здійснює ДКРС України"

План практичного заняття

1. Сутність та принципи організації державного аудиту.
2. Стадії та етапи здійснення державного аудиту.
3. Планування державного аудиту.
4. Суть і зміст методичних прийомів державного аудиту.

Методичні рекомендації

Для розуміння теорії та практики організації державного аудиту, який здійснює ДКРС України рекомендується ознайомитися з конспектом лекції по темі 5, а також необхідно:

знати вимоги законодавчих документів та методичних рекомендацій щодо організації і здійснення державного аудиту в Україні

(в переліку літератури рекомендовано основні законодавчі та нормативні документи);

розуміти стадії та етапи здійснення державного аудиту залежно від мети і об'єкту перевірки;

розрізняти зміст і структуру основних планових документів державного аудитора.

Перевірити засвоєння матеріалу можливо шляхом вирішення практичних завдань та тестування. Тестові завдання до модуля 1: №61-75.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми ЗНАННЯ:

процес державного аудиту і склад робіт, виконуваних на кожному з його етапів;

поняття організації державного аудиту;

цілі, завдання та основні принципи організації державного аудиту;

ВМІННЯ та НАВИЧКИ:

планувати основні завдання державного аудиту щодо різних об'єктів та виконувати їх на кожному етапі аудиту;

розробляти календарні графіки, програми й плани проведення аудиторських досліджень;

визначати економічну ефективність, результативність планування діяльності державних аудиторів;

організувати підготовку здійснення державного аудиту різних об'єктів;

відбирати й застосовувати найбільш сучасні й ефективні прийоми і методи для отримання доказів законності використання бюджетних коштів, державного і комунального майна та ефективності управління державними коштами.

Рекомендована література

Основна [8; 13; 20; 24]; додаткова [28; 31; 32; 35; 36].

Практичні завдання

Діагностичні

Завдання 1 (1.ПФ.Е.01.ПР.0.01)

Визначити, які з наведених тем контрольних заходів повинні бути включені в річний план контрольно-ревізійної роботи, обґрунтувати свою думку і скласти план контрольно-ревізійної роботи.

Вихідні дані

Планується контрольно-ревізійна робота на 2008 рік. Є така інформація:

1) в 2007 році на виконання бюджетної програми «Обдарована молодь» направлено 347000 грн.;

2) в 2008 році Державною податковою адміністрацією виявлено порушення в діяльності ВАТ «Льодові скриньки», внесено пропозиції ДКРС щодо здійснення перевірки;

3) в 2007 році здійснено ревізію фінансово-господарської діяльності Міської лікарні №7, виявлено порушень на суму 4000 грн.;

4) на утримання Харківської обласної адміністрації в 2008 році направлено 240 000 грн.

Завдання 2 (1.ПФ.Е.01.ПР.0.02)

Розгляньте представлені фрагменти робочих документів аудитора.

Завдання

1. Встановити які саме документи представлено.
2. Визначити зайві чи відсутні структурні елементи документів.

1 робочий документ

№ п/п	Аудиторські процедури	Конкретна мета	Робочий документ, що складатиметься	Виконавець (державний аудитор)	Запланована дата виконання державним аудитором	Запланована дата перегляду матеріалів вищестоящим керівником державного аудитора	Підпис державного аудитора
1	2	3	4	5	6	7	8

2 робочий документ

№ п/п	Перелік тем контрольних заходів	Форма перевірки	Виконавець (державний аудитор)	Запланована дата перегляду матеріалів вищестоящим керівником державного аудитора
1	2	3	5	7

Завдання 3 (1.ПФ.Е.01.ПР.0.02)

До КРУ в Харківській обл. надійшло звернення правоохоронних органів щодо здійснення аудиту фінансово-господарської діяльності ВАТ "Казкові мрії", одним із співучасників якого є держава. Кожного року на утримання ВАТ «Казкові мрії» з міського бюджету направляється 128 000 грн.

Необхідно оцінити та проаналізувати дану ситуацію, а саме вказати що є підставами для включення тем контрольних заходів в річний план; визначити критерії відбору бюджетних установ для здійснення державного аудиту.

Завдання 4 (1.ПФ.Е.01.ПР.0.02)

Відбувається процес складання квартального плану державного аудиту. У фахівців є наступна інформація:

- 1) стислий опис об'єкту аудиту;
- 2) підсумки минулих аудитів;
- 3) кадрові ресурси;
- 4) формат аудиторського висновку.

Для складання плану такої інформації недостатньо. Необхідно доповнити даний перелік.

Евристичні

Завдання 5.

Розробити власну модель організації державного аудиту в Україні. Обґрунтувати свою думку. Результати представити у вигляді схеми та коментарів до неї.

Тема 6. "Організація державного аудиту, який здійснює Рахункова палата України"

План практичного заняття

1. Сутність організації аудиту ефективності діяльності;
2. Координація дій аудиторів з працівниками об'єкта перевірки;
3. Нагляд за проведенням аудиту. Документування процесу аудиту ефективності діяльності.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є закріплення теоретичних знань та набуття практичних вмінь і навичок з організації державного аудиту, який здійснює Рахункова палата України. Для досягнення поставленої мети рекомендується ознайомитися з конспектом лекції по темі 6, а також з вимогами законодавчих документів та методичних рекомендацій щодо організації і здійснення державного аудиту в Україні (в переліку літератури рекомендовано основні законодавчі та нормативні документи).

Закріпити практичні вміння та навички можливо шляхом вирішення практичних завдань.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми *знання:*

процес державного аудиту і склад робіт, виконуваних на кожному з його етапів;;

цілі, завдання та основні принципи організації державного аудиту, який здійснює Рахункова палата;

вміння та навички:

планувати основні завдання аудиту ефективності щодо різних об'єктів та виконувати їх на кожному етапі аудиту;

організувати підготовку здійснення аудиту ефективності різних об'єктів;

відбирати й застосовувати найбільш сучасні й ефективні прийоми і методи для отримання доказів законності та ефективності управління державними коштами.

Рекомендована література

Основна [14; 17; 26]; додаткова [29; 33; 34; 35].

Практичні завдання

Діагностичні

Завдання 1 (1.ПФ.Е.01.ПР.Р.03)

Аудитори Рахункової палати здійснювали аудит ефективності діяльності місцевої райдержадміністрації. В ході аудиторського дослідження виникла необхідність перевірки документів з обмеженим доступом. Встановити чи є у аудиторів на це право і чи зобов'язані посадові особи місцевої райдержадміністрації надавати такі документи.

Завдання 2 (1.ПФ.С.02.ПР.Р.01)

Погодьте визначення з термінами, проставляючи біля них відповідні літери.

Терміни

- _____ 1. Спеціалізація
- _____ 2. Кооперація;
- _____ 3. Пропорційність
- _____ 4. Прямоточність
- _____ 5. Ритмічність
- _____ 6. Паралельність

Визначення

А. Одночасне виконання аудиторських процедур для перевірки різних за змістом господарських операцій, які здійснюються об'єктом перевірки.

Б. Розподіл праці державних аудиторів для виконання різних процедур.

В. Дотримання правильного співвідношення інформаційного забезпечення.

Г. Рівномірне виконання контрольних процедур.

Д. Об'єднання зусиль працівників спеціалізованих відділів з метою усестороннього дослідження об'єкту державного аудиту.

Ж. Раціональна організація інформаційних потоків між учасниками аудиторського процесу.

Завдання 3 (1.ПФ.С.02.ПР.Р.01)

Рахункова палата розпочинає перевірку міської райдержадміністрації. Перед початком перевірки аудиторів провели зустріч з керівниками та провідними спеціалістами органу, на якій представили тільки програму аудиту ефективності діяльності. Проаналізувати дану ситуацію з погляду обов'язків державного аудитора щодо координації дій з працівниками об'єкта перевірки.

Завдання 4 (1.ПФ.С.02.ПР.Р.02)

Встановіть відповідність між практичними діями державного аудитора та методичними прийомами державного аудитора.

<i>Практичні дії аудитора</i>	<i>Методичний прийом</i>
Аудитор перевіряє кошторис на наявність всіх реквізитів	?
Аудитор перевіряє суми кошторису та плану асигнувань	?
Складається акт ревізії	?
Аудитор перевіряє наявність матеріальних цінностей	?
Аналізуються показники фінансової звітності	?
Виявлені недоліки заносяться до робочого документу аудитора	?

Завдання 5 (1.ПФ.С.02.ПР.Р.02)

Встановіть відповідність між практичними діями аудитора Рахункової палати України та загальновідомими принципами аудиту ефективності діяльності.

<i>Практичні дії аудитора</i>	<i>Принцип</i>
Аудитор розглядає об'єкт аудиту як систему	?
Аудитор враховує всі внутрішні і зовнішні фактори	?
Будується схема аудиту у відповідності до ієрархії структури	?

Аудитор використовує вибіркові методи дослідження	?
Аудиторський процес організовується як постійно діючий	?
Розподіл праці серед аудиторів та їх асистентів, експертів будується відповідно до компетентності та досвіду їх роботи у конкретних галузях	?

Евристичні

Завдання 6.

Порівняти процес організації державного аудиту, який здійснює Рахункова палата і ДКРС України.

Необхідно:

- 1) схематично відобразити процес організації державного аудиту, який здійснює Рахункова палата і окремо ДКРС України;
- 2) зробити відповідні висновки;
- 3) результати оформити у вигляді таблиці.

Тестові завдання до модуля 1

Стереотипні

1. Що визначає Лімська декларація?

- а) особливості організації бухгалтерського обліку;
- б) особливості організації контролю як елемента управління;
- в) особливості складання фінансової звітності;
- г) особливості відносин між учасниками бюджетного процесу.

2. Що є основною метою Лімської декларації?

- а) методична допомога державним аудиторам;
- б) заклик до незалежності державного аудиту;
- в) правове регулювання здійснення державного аудиту у світі;
- г) створення умов для ефективного управління державними ресурсами.

3. Що є основними принципами Лімської декларації?

- а) власна відповідальність, право на інформацію, персональна незалежність;
- б) інституційна незалежність, фінансова незалежність, право на вжиття заходів;

в) правильні відповіді а і б.

4. В якій країні вперше створено державну аудиторську систему:

а) Китай;

б) Корея;

в) Великобританія?

5. В якому році державний аудит був законодавчо визначений в Україні:

а) 2005 р.;

б) 1991 р.;

в) 1996 р?

6. Який орган фінансового контролю здійснює державний аудит в Швеції:

а) Управління Генерального контролера і аудитора;

б) Національне бюро аудиту;

в) Рахункова палата;

г) Державна контрольно-ревізійна служба.

7. Де вперше був впроваджений аудит адміністративної діяльності:

а) Швеція, 1967 рік;

б) Румунія, 1950 рік;

в) Болгарія, 1970 рік?

8. Державний аудит в Бахреїні здійснюється в таких формах:

а) фінансового аудиту, аудиту результативності, перевірки;

б) фінансового аудиту, аудиту адміністративної діяльності, ревізії;

в) фінансового аудиту, аудиту адміністративної діяльності, аудиту комп'ютерних та бухгалтерських систем;

г) аудиту адміністративної діяльності, аудиту комп'ютерних та бухгалтерських систем, перевірки.

9. Основною метою здійснення державного аудиту в Швеції є:

а) перевірка законності, доцільності та ефективності здійснення витрат державного бюджету;

б) досягнення високоякісного управління фінансовою діяльністю;

в) поточний контроль за бюджетом;

г) перевірка правильності і повноти сплати платежів до бюджету та використання бюджетних коштів і державного майна.

10. Державний аудит в Україні здійснюється такими органами контролю:

а) Рахункова палата та Державна контрольно-ревізійна служба;

- б) Міністерство фінансів та Рахункова палата;
- в) Рахункова палата та аудиторські фірми;
- г) Державна контрольно-ревізійна служба та Фонд державного майна.

11. Членами EUROSАI є:

- а) вищі контрольні органи;
- б) керівники вищих контрольних органів;
- в) національні вищі органи фінансового контролю;
- г) аудитори різних країн.

12. INTOSAI допомагає аудиторам:

- а) складати аудиторський звіт;
- б) висловлювати думку;
- в) обмінюватися досвідом з приводу здійснення аудиту;
- г) вивчати літературу стосовно теорії і практики аудиту.

13. Міжнародна організація вищих контрольних органів, що діє під егідою Організації Об'єднаних Націй або її спеціалізованих агенцій, це –

- а) EUROSАI;
- б) INTOSAI;
- в) OLACEFS.

14. Членами якої міжнародної організації контрольних органів є 46 країн європейського континенту:

- а) EUROSАI;
- б) INTOSAI;
- в) OLACEFS?

15. Основні функції INTOSAI:

- а) видача міжнародних керівних принципів управління фінансами;
- б) розробка методології фінансового контролю;
- в) забезпечення навчання та обмін інформацією між членами ВКО;
- г) правильні відповіді а і б;
- д) усі відповіді правильні;
- е) правильна відповідь відсутня.

16. Якими нормативно-правовими документами регулюється державний аудит в Україні:

- а) Закон України "Про аудиторську діяльність" і МСА;
- б) Закон України "Про контрольно-ревізійну службу в Україні", Господарський та Бюджетний Кодекс;

в) Постанова Кабінету Міністрів "Про порядок проведення інспекцій", Господарський Кодекс?

17. Якими обставинами зумовлена поява державного аудиту у вітчизняній практиці контролюючих органів:

а) необхідністю створення нових органів державного фінансового контролю;

б) необхідністю підвищення результативності, дієвості й ефективності державного фінансового контролю;

в) необхідністю запровадження у бюджетній сфері чіткого розподілу повноважень між розпорядниками бюджетних коштів?

18. Хто здійснюється державний аудит в Україні:

а) податкова та митна служби;

б) Рахункова палата і органи ДКРС;

в) аудиторські фірми, приватні аудитори?

19. Установлення норм, правил і характеристик, справедливих для всіх учасників аудиторської діяльності в державному секторі, – це:

а) стандартизація державного аудиту;

б) сертифікація державних аудиторів;

в) реєстрація державних аудиторів.

20. Які стандарти визначають правила складання звітів:

а) базові принципи;

б) загальні стандарти;

в) стандарти звітування?

21. Загальні стандарти визначають питання:

а) планування;

б) внутрішнього контролю;

в) незалежності і компетенції.

22. Метою якої всесвітньої організації є вдосконалення бухгалтерської професії на міжнародному рівні:

а) Міжнародна федерація бухгалтерів;

б) Міжнародна асоціація економістів;

в) Рада з професійних стандартів?

23. Який орган в рамках Федерації бухгалтерів займається питаннями фінансової звітності національних органів влади:

а) Комітет з питань державного сектору;

б) Рада з міжнародних стандартів аудиту;

в) Рада з міжнародних стандартів надання впевненості?

24. Формами державного фінансового контролю є:

- а) аудит і державний аудит;
- б) аудит і інспектування;
- в) інспектування і державний аудит.

25. Що є метою стандартів аудиту INTOSAI:

- а) визначення критеріїв відбору, які дозволяють аудитору виконувати свою роботу;
- б) узагальнення кращого світового досвіду у сфері аудиту і створення умов для ефективного управління державними ресурсами;
- в) служіння інтересам суспільства, вдосконалення індивідуальності бухгалтера?

26. База, що забезпечує розуміння всіма органами державного фінансового контролю своєї діяльності та свого внеску у суспільний результат, це:

- а) базовий принцип;ї
- б) стандарт аудиту;
- в) об'єкт державного аудиту.

27. Які стандарти визначають питання відповідності тематиці:

- а) стандарти звітування;
- б) стандарти проведення аудиту;
- в) загальні стандарти?

28. Що об'єднує такі форми фінансового контролю, як аудит, державний аудит і ревізія:

- а) об'єкти;
- б) суб'єкти;
- в) методичні прийоми?

29. Необхідність впровадження державного аудиту в Україні зумовлена:

- а) складною політичною ситуацією в державі;
- б) збільшенням правопорушень у сфері використання державних ресурсів і майна;
- в) значними перетвореннями в економічному і соціальному житті суспільства;
- г) ініціативою вищих органів фінансового контролю.

30. Основною відмінністю державного аудиту від інспектування є:

- а) об'єкти перевірки;
- б) суб'єкти перевірки;

в) предмет перевірки;

г) мета перевірки.

31. Дати визначення терміна "оперативний аудит":

а) це дослідження фінансової звітності, систем внутрішнього контролю і аудиту та окремих трансакцій у підконтрольних організаціях;

б) це перевірка обґрунтованості встановлених цін на замовлення;

в) це перевірка будь-якої частини процедур і методів функціонування господарської системи з метою оцінки економічності та результативності

32. Аудит економічності спрямований на оцінку:

а) достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

б) придбання, захисту та використання установою своїх ресурсів; дотримання установою законів і правил; оцінка причин непродуктивної або неекономічної роботи;

в) придбання, захисту та використання установою своїх ресурсів й оцінку достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

33. Дати визначення терміну фінансового аудиту:

а) це дослідження фінансової звітності, систем внутрішнього контролю і аудиту та окремих трансакцій в підконтрольних організаціях;

б) перевірка ефективності використання людських, фінансових та інших ресурсів, перевірка систем інформації, оцінка результатів та їх моніторинг, аналіз заходів, вжитих для усунення виявлених недоліків;

в) це перевірка правильності і повноти нарахувань та виплати податків, дотримання податкової політики.

34. Які основні елементи характеризують стан управління публічними ресурсами:

а) ефективність, економічність, результативність;

б) суттєвість, економічність, законність;

в) законність, результативність, прибутковість.

35. Предметом аудиту ефективності є:

а) напрямки діяльності та функції державного органу державної влади чи бюджету отримувача та кошти державного бюджету, які виділяються на вирішення державних завдань і цільових програм;

б) державна власність, природні та інші ресурси;

в) організація виконання бюджетного процесу та окремі найважливіші питання управління державними ресурсами;

г) усі відповіді вірні.

36. Метою фінансового аудиту є:

а) аналіз та оцінка ефективності використання коштів державних і обласних регіональних бюджетів і інших державних ресурсів;

б) оцінка достовірності бухгалтерського обліку та фінансової звітності;

в) розробка обґрунтованих рекомендацій і пропозицій щодо підвищення ефективності використання державних ресурсів, а також оптимізації діяльності органів виконавчої влади

37. Метою аудиту ефективності діяльності є:

а) удосконалення управління та звітності в державному секторі через ефективні дослідження;

б) аналіз та оцінка ефективності використання коштів державних і обласних регіональних бюджетів і інших державних ресурсів;

в) оцінка достовірності бухгалтерського обліку фінансової звітності.

38. Фінансовий аудит поділяється на:

а) аудит ефективності;

б) аудит правомірності і доцільності адміністративних рішень, що приймаються організацією, та аналіз звітності з будь-яких питань, що стосуються аудиту або є його наслідком і підлягають висвітленню;

в) аудит фінансових систем та корпорацій з метою оцінки їх відповідності існуючим законодавчим та нормативним актам

г) правильні відповіді а і б;

д) не має правильних відповідей.

39. Аудит фінансово-господарської діяльності містить у собі елементи:

а) аудиту фінансової звітності та аудиту відповідності законодавства;

б) аудиту та окремих трансакцій у підконтрольних організаціях;

в) аудит ефективності.

40. Об'єктами аудиту ефективності на державному рівні є:

а) державні органи виконавчої влади; одержувачі бюджетних коштів; організації, що використовують державну власність, природні та інші державні ресурси; організації які мають надані державним законом податкові, митні та інші пільги;

б) адміністрації областей України, одержувачі коштів регіонального бюджету; регіональні виконавчі регіональні органи;

в) не має правильної відповіді.

41. Аудит ефективності виконання бюджетних програм є різновидом:

- А) фінансового аудиту правильності;
- Б) фінансового аудиту відповідності;
- В) аудиту ефективності;
- Г) аудиту результативності.

42. Основними завданнями аудиту ефективності є:

а) аналіз і оцінка економічності ефективного використання бюджетних коштів та інших ресурсів?

б) аналіз доцільності виділення з бюджетотримувачу бюджетних коштів і інших ресурсів та оцінка повноти і своєчасності використання бюджетних коштів та інших ресурсів;

в) розробка рекомендацій і пропозицій щодо підвищення ефективності використання бюджетних коштів та інших ресурсів

г) усі відповіді правильні.

43. Аудит результативності спрямований на оцінку:

а) ефективності організацій, функціонування;

б) дотримання законів і правил щодо даної програми;

в) ступеня досягнення бажаних результатів або отримання прибутку, що визначається чинним законодавством або уповноваженим органом;

г) усі відповіді правильні.

44. Який принцип аудиту ефективності характеризує усунення всіх суб'єктивних оцінок і пріоритетів:

а) гласності;

б) системності;

в) незалежності;

г) об'єктивності.

45. Який принцип аудиту ефективності характеризує аналіз всіх можливих факторів і зв'язків у діяльності об'єкта аудиту:

а) системності;

б) незалежності;

в) об'єктивності;

г) правильна відповідь відсутня.

46. Який орган державної влади створює Рахункову палату та призначає її склад:

а) Верховна Рада України;

б) Кабінет Міністрів України;

в) Казначейство України?

47. Яку структуру має контрольно-ревізійна служба України:

а) централізовану організаційну структуру;

б) функціональну структуру;

в) децентралізовану організаційну структуру?

48. У своїй діяльності Рахункова палата керується принципами:

а) законності та гласності;

б) плановості;

в) законності, плановості, об'єктивності, незалежності і гласності.

49. З якого року Рахункова палата функціонує в Україні:

а) з 1995;

б) з 1996;

в) з 1997?

50. Державна контрольно-ревізійна служба в Україні діє при:

а) Міністерстві фінансів України;

б) Кабінеті Міністрів України;

в) Міністерстві юстиції України.

51. Рахункова палата є постійно діючим органом:

а) зовнішнього державного фінансового контролю;

б) внутрішнього державного фінансового контролю;

в) поточного державного фінансового контролю;

г) немає правильної відповіді.

52. Які нові перспективні напрями роботи здійснює Рахункова палата останнім часом:

а) проведення аудиту інформатизації державного управління;

б) проведення аудиту державних закупівель;

в) проведення екологічного аудиту;

г) усі відповіді вірні.

53. Функції державної контрольно-ревізійної служби полягають:

а) у проведенні ревізії та аудиту фінансової діяльності, стану збереження коштів і матеріальних цінностей;

б) у проведенні ревізій та аудиту правильності витрачання державних коштів на утримання місцевих органів виконавчої влади;

в) у складанні нормативно-методичних документів щодо проведення контрольно-ревізійної роботи;

г) усі відповіді вірні.

54. В якому році Рахункова палата України визнана членом INTOSAI:

- а) 1996 р.
- б) 1998 р.
- в) 1999 р.
- г) не є членом INTOSAI?

55. В якому році Рахункова палата України визнана членом EUROSAI:

- а) 1996 р.
- б) 1998 р.
- в) 1999 р.
- г) не є членом EUROSAI?

56. Про найважливіші результати роботи Рахункова палата інформує :

- а) Голову держави;
- б) керівництво Верховної Ради України;
- в) український уряд;
- г) усі відповіді вірні.

57. Рахункова палата України надає пропозиції щодо:

- а) вдосконалення бюджетного законодавства;
- б) ефективного використання бюджетних коштів;
- в) визначення розмірів державного боргу України і організації управління ним;
- г) усі відповіді правильні.

58. Правопорушення щодо використання бюджетних коштів виявляється:

- а) на рівні центральних органів влади;
- б) на рівні місцевих органів влади;
- в) на рівні центральних та місцевих органів влади.

59. Державна контрольно-ревізійна служба є постійно діючим органом:

- а) зовнішнього державного фінансового контролю;
- б) внутрішнього державного фінансового контролю;
- в) поточного державного фінансового контролю;
- г) немає правильної відповіді.

60. Правовий статус Рахункової палати визначає:

- а) Господарський кодекс;

- б) Конституція України;
- в) Бюджетний кодекс;
- г) Кодекс про адміністративні правопорушення.

61. Державний аудит передбачає:

- А) аналіз та дослідження законності відображених в обліку і звітності доходів і фінансових результатів;
- Б) аналіз та дослідження діяльності щодо законного та ефективного використання державних коштів;
- В) аналіз та дослідження ефективності виконання бюджетної програми.

62. Під організацією державного аудиту розуміють:

- А) сукупність процесів або дій, спрямованих на об'єднання елементів, частин в цілу життєздатну стійку систему;
- Б) взаємодія функціонально залежних елементів промислової сфери;
- В) побудову процесу управління.

63. Елементами системи організації державного аудиту виступають:

- А) суб'єкти державного аудиту, учасники та засоби державного аудиту;
- Б) аудиторські дії та способи державного аудиту;
- В) аудиторські операції та результат аудиторських дій;
- Г) всі відповіді вірні.

64. Принципами організації державного аудиту вважаються:

- А) спеціалізація, кооперація, пропорційність;
- Б) координація, динамічність та ритмічність;
- В) паралельність, прямо точність та ритмічність;
- Г) правильні відповіді а) і в).

65. Під час здійснення державного аудиту виділяють такі стадії:

- А) організаційна та дослідна стадії процесу;
- Б) організаційна, дослідна і узагальнення результатів;
- В) організаційна, дослідна та аналітична.

66. Видами державного аудиту являються:

- А) державний фінансовий аудит діяльності бюджетних установ, державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм та державний фінансовий аудит суб'єктів господарювання державного сектору економіки;

Б) державний фінансовий аудит виконання бюджетних програм та банківський аудит;

В) немає вірної відповіді.

67. Фінансово-господарський аудит здійснюється:

А) в чотири етапи;

Б) в шість етапів;

В) в три етапи.

68. На першому етапі фінансово-господарського аудиту державний аудитор зобов'язаний:

А) визначити слабкі місця в управлінні фінансами і майном бюджетної установи;

Б) здійснити оцінку ризиків;

В) скласти програму фінансово-господарського аудиту;

Г) всі відповіді вірні.

69. Державний аудитор зобов'язаний пред'явити керівнику бюджетної установи:

А) паспорт;

Б) службове посвідчення і паспорт;

В) напрям встановленого зразка і своє службове посвідчення.

70. Початкове вивчення питань, пов'язаних з досліджу вальною програмою носить назву:

А) організація аудиту;

Б) попередній аудит;

В) наступний аудит.

71. Критеріями оцінки виконання бюджетної програми виступають:

А) фінансові результати реалізованих продуктів;

Б) результативні показники паспорта бюджетної програми;

В) результативні показники реалізації продуктів.

72. Метод управління, який полягає в розробці і практичному вживанні планів, шляхи, способи і засоби його досягнення:

А) організація;

Б) планування;

В) координація.

73. Річний план ревізійної роботи складається на:

А) півроку;

Б) місяць

В) рік.

74. Що із переліченого можна вважати підставами для включення тем контрольних заходів в річний план:

- А) законодавчі акти і ініціатива органів ДКРС;
- Б) постанови і нормативні акти Рахункової палати і Державної податкової адміністрації;
- В) кількість звернень правоохоронних, юридичних і фізичних осіб;
- Г) відповіді а) і в).

75. Одним із основних критеріїв відбору бюджетних установ для проведення ревізії або державного аудиту є сума бюджетних коштів, виділена на їх утримання - не менше...тис. грн. на одну установу:

- А) 35;
- Б) 50;
- В) 56.

Модуль 2. "Методика державного аудиту, який здійснюють ДКРС та Рахункова палата України"

Тема 7. "Методика державного аудиту фінансово-господарської діяльності бюджетних установ"

План практичного заняття

1. Поняття, об'єкти і задачі фінансово-господарського аудиту.
2. Методика проведення фінансово-господарського аудиту.
3. Оформлення і реалізація результатів фінансово-господарського аудиту і використання аудиторських звітів.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є набуття студентами практичних вмінь і навичок з методики здійснення державного аудиту фінансово-господарської діяльності бюджетних установ. Досягнення поставленої мети можливо за умови:

- вивчення конспекту лекції по темі 7;
- розуміння основних положень Методичних рекомендацій з проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту фінансової та господарської діяльності бюджетних установ, затверджених Наказом ГоловкиРУ України від 19.12.2005 №451;
- вивчення рекомендованої літератури;

на основі набутих теоретичних знань, вирішення практичних завдань.

Закріпити практичні вміння та навички можливо шляхом відповідей на тестові завдання до модуля 2: №1-15.

**Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми
ЗНАННЯ:**

методичні рекомендації з проведення державного аудиту фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання;

вміння та навички:

проводити моніторинг, камеральні перевірки та обстеження фінансово-господарської діяльності бюджетних установ;

визначати ризикові операції діяльності об'єкту дослідження;

застосовувати методи збирання інформації про об'єкти аудиту;

об'єктивно оцінювати і аналізувати інформацію, отриману за результатами здійснення державного аудиту;

узагальнювати й систематизувати матеріали аудиторського дослідження;

складати звіт за результатами державного аудиту;

здійснювати моніторинг результатів державного аудиту;

вносити пропозиції та рекомендації щодо реалізації матеріалів державного аудиту.

Рекомендована література

Основна [8; 9; 11; 19; 23]; додаткова [28; 31; 36].

Практичні завдання

Діагностичні

Завдання 1 (1.ПФ.С.02.ПР.Р.02)

Погодьте визначення з термінами, проставляючи біля них відповідні літери.

Терміни

- _____ 1. Обстеження
- _____ 2. Камеральна перевірка
- _____ 3. Інвентаризація
- _____ 4. Моніторинг
- _____ 5. Анкетування

Визначення

А. Аудиторська процедура, яка полягає в безперервному відстеженні операцій на рахунках бюджетної установи.

Б. Аудиторська процедура, яка полягає в дослідженні документів, пов'язаних з фінансово-господарською діяльністю, бухгалтерським обліком і внутрішньогосподарчим фінансовим контролем.

В. Аудиторська процедура, яка здійснюється з метою виявлення і аналізу відхилень між показниками фінансової звітності.

Г. Аудиторська процедура, в результаті якої складаються анкети.

Д. Аудиторська процедура, яка полягає в фактичній перевірці грошових коштів, матеріальних цінностей та ін.

Завдання 2 (1.ПФ.С.02.ЗП.0.03)

Визначити, які з наведених структурних елементів повинні відображатися в Журналі обліку державного аудитора:

- 1) дата;
- 2) аудиторські процедури;
- 3) робочий документ, що складатиметься за результатами перевірки;
- 4) методи та прийоми аудиту;
- 5) пропозиції;
- 6) результати аудиту;
- 7) фактор ризику;
- 8) зміст питання;
- 9) адреса об'єкту дослідження;
- 10) підпис державного аудитора.

Завдання 3 (2.ПФ.С.01.ПП.Н.01)

Державний аудитор має наступу інформацію про фінансові показники Санаторію «Ялинка» на 01.01.2008 р.: залишок коштів на 01.01.2007 р. становить 65000 грн., залишок коштів на 31.12.2006 р. – 50000 грн., одержане фінансування за 2007 рік становило 100000 грн.

Розрахувати суму касових витрат за звітній період, проаналізувати відхилення між фінансовими показниками та сформулювати відповідні висновки.

Завдання 4 (2.ПФ.С.01.ПП.Н.01)

Визначити фактичні витрати бюджетної установи за 2008 рік якщо відомо, що касові витрати за 2008 рік складають 44000 грн., кредиторська заборгованість 5900 грн. і 5000 грн. на початок і кінець 2008 року відповідно; дебіторська заборгованість на початок 2008 року 3000 грн.; залишок запасів на початок року 2850грн.

Проаналізувати відхилення між фінансовими показниками.

Завдання 5 (ПФ.С.01.ЗП.0.06)

За наслідками аудиторського дослідження фінансово-господарської діяльності бюджетної установи складається звіт.

Необхідно визначити в якому структурному елементі звіту відображаються представлена інформація. Скласти таблицю за зразком.

Зразок

Аудиторський звіт

№ з/п	Структурний елемент	Інформація дослідження
1	Вступна частина	
2	Описова частина	
3	Аудиторський висновок	
4	Рекомендації	
5	Додатки	

Результати фінансово-господарського аудиту: аудиторське дослідження проведено на матеріалах Управління праці та соціального захисту населення м. Харків. Аудитором зроблено висновок про відповідність бухгалтерського обліку та звітності діючому законодавству. Шляхом моніторингу фінансової звітності виявлено помилок на суму 500 грн., які було усунуто в ході дослідження. Всі результати аудиту підтверджено розрахунками у вигляді табличного матеріалу. В якості рекомендацій запропоновано спеціалістам бухгалтерії пройти курси перепідготовки.

Перерахувати основні структурні елементи аудиторського звіту, який складається за результатами аудиту та аудиту ефективності виконання бюджетних програм.

Завдання 6 (З.ПФ.Д.01.ПР.Р.01)

Визначити аудиторські процедури (вивчення діяльності бюджетної установи, ознайомлення з системою бухгалтерського обліку та ін.), в ході яких державний аудитор визначив фактори ризику.

<i>Фактори ризику</i>	<i>Аудиторські процедури</i>
значне зростання дебіторської та/або кредиторської заборгованості	?
керівництвом бюджетної установи не встановлено правила здійснення внутрішньогосподарського контролю - немає наказів, розпоряджень тощо	?
наявність асигнувань за кодами програмної (функціонально), економічної кваліфікації видатків, які не планувалися та не здійснювалися у попередньому році	?
створення відокремлених підрозділів	?
зміни схемних посадових окладів чи порядку розрахунку конкретних видів нарахувань заробітної плати	?
застосування бюджетною установою неліцензійних програм	?

Завдання 7 (5.ПФ.Е.01.ЗР.Р.01)

За результатами фінансово-господарського аудиту бюджетної установи державним аудитором складено довідку, в якій містяться виявлені недоліки та порушення, рекомендації щодо усунення недоліків (порушень).

Чи є такі рекомендації обов'язковими до виконання бюджетною установою? Описати процес реалізації результатів фінансово-господарського аудиту.

Евристичні

Завдання 8.

Розробити алгоритм моніторингу, камеральної перевірки та обстеження.

Тема 8. "Методика державного аудиту виконання бюджетних програм"

План практичного заняття

1. Мета, задачі і об'єкти аудиту ефективності.
2. Методика проведення аудиту ефективності.
3. Оформлення і реалізація результатів аудиту ефективності.

Методичні рекомендації

Для набуття практичних вмінь та навичок щодо методики здійснення державного аудиту виконання бюджетних програм рекомендується ознайомитися з конспектом лекції по темі 8, а також необхідно:

розуміти Концепцію застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі;

вивчити Правила складання паспортів бюджетних програм та інформації про їх виконання, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2002 №1098;

знати основні положення Порядку проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту ефективності виконання бюджетних програм від 10.08.2004 р. №1017;

розуміти порядок формування проблем і гіпотез аудиту ефективності;

розрізняти методичні прийоми та процедури, які використовує державний аудитор під час аудиторського дослідження.

Перевірити засвоєння матеріалу можливо шляхом вирішення практичних завдань та тестування. Тестові завдання до модуля 2: №16-30.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми

знання:

методичні рекомендації з проведення державного аудиту виконання бюджетних програм;

основні принципи систематизації й узагальнення матеріалів аудиторського дослідження, складання аудиторського звіту, реалізації матеріалів аудиту;

вміння та навички:

перевіряти результативні показники бюджетних програм;

здійснювати моніторинг результатів державного аудиту

складати звіт за результатами державного аудиту;

застосовувати методи збирання інформації про об'єкти аудиту;
об'єктивно оцінювати і аналізувати інформацію, отриману за результатами здійснення державного аудиту;
вносити пропозиції та рекомендації щодо реалізації матеріалів державного аудиту
формулювати проблеми та визначати гіпотези аудиту ефективності виконання бюджетних програм;
перевіряти результативні показники бюджетних програм;
узагальнювати й систематизувати матеріали аудиторського дослідження.

Рекомендована література

Основна [7; 10; 22; 25]; додаткова [36].

Практичні завдання

Діагностичні

Завдання 1 (2.ПФ.С.01.ПР.0.02)

Оцінити рівень виконання бюджетної програми «Зелене місто» та визначити необхідність проведення аудиторського дослідження, якщо відомо, об'єм фінансування бюджетної програми становив 42603 грн. Відповідно паспорту бюджетної програми рівень виконання показників продукту становить 42508 грн., показників ефективності – 4127 грн., показників якості – 90%.

Завдання 2 (2.ПФ.С.01.ПР.0.02)

Визначити показники ефективності бюджетної програми. Відомо, що обсяг фінансування бюджетної програми становив 50000 грн., в ході виконання бюджетної програми надано послуг на суму 100000 грн.; вартість однієї послуги становить 100 грн., а сума коштів, які необхідні для здійснення однієї послуги становить 80 грн.

Завдання 3 (2.ПФ.С.01.ПР.0.02)

В ході оцінки бюджетної програми аудиторам визначено, що фактично результативні показники становлять: показник продукту 700 од., показник якості 98%, а заплановано було: показник продукту 754 од., показник якості 100%. Фінансування було 200 000 грн.

Оцінити рівень досягнення результативних показників, оцінити ефективність програми, зробити відповідні висновки.

Евристичні

Завдання 4 (5.ПФ.Е.02.ПР.Р.01)

Користуючись наведеним прикладом на основі представленої інформації про аудиторські дослідження сформулюйте проблему аудиту ефективності.

Наприклад, за результатами аналізу виконання результативних показників бюджетної програми „Державне пільгове кредитування індивідуальних сільських забудовників” за 2004-2007 роки, аудиторська група прийшла до висновку, що із врахуванням отриманих обсягів фінансування, в цілому кількісні показники програми щорічно виконувались. При цьому, забезпечено нарощування кількості будинків з незавершеного будівництва, введених в експлуатацію, та газифікованих, збільшилася кількість сімей, що отримали кредити.

Водночас, поряд з виконанням результативних показників продукту програми, спостерігалась тенденція незабезпечення попиту на такий вид кредитів. Так, з 25 тис. заяв, які надійшли до Фондів підтримки індивідуального житлового будівництва на селі протягом 2004-2007 років, укладено кредитні угоди лише з половиною заявників (10,57 тис.), з яких фактично профінансовано 10,36 тис. кредитних угод, тобто задоволено лише 41,5 % заяв щодо надання кредитів.

За висновками аудиторської групи, здобутки бюджетної програми були б вагомішими, якби потреба сільського населення у кредитах була задоволена повною мірою. Тому проблемою дослідження обрано питання: Чи можливо забезпечити потребу сільського населення в отриманні кредитів?

Завдання

1. При дослідженні ефективності використання бюджетних коштів, спрямованих у 2006-2007 роках на санаторно-курортне лікування хворих на туберкульоз у санаторних закладах Міністерства охорони здоров'я, встановлено, що санаторії були завантажені в середньому на 75-80 %, а в окремі періоди - менше ніж наполовину.

При виконанні плану фінансування за загальним фондом у 2006 та 2007 роках відповідно на 74,5 та 100 %, план ліжокднів виконано

відповідно на 71 та 79 %, тобто рівень виконання результативних показників програми є нижчим від забезпеченого рівня фінансування.

Впродовж 2006-2007 років санаторними закладами на адресу медичних установ було надіслано 78 тис. путівок, з яких останніми використано 62,6 тисячі, або 80 %. Відповідно фактична вартість лікування одного хворого була більшою за заплановану.

2. В ході аудиту ефективності використання бюджетних коштів на капітальні вкладення за 2005-2007 роки встановлено, що при загальному фінансовому забезпеченні на рівні 86 % до затвердженого, рівень виконання окремих показників продукту, а це будівництво очисних споруд, водопроводів, поліклінік, лікарень, шкіл, газопроводів, перебував від 7 до 80 %.

Завдання 5 (5.ПФ.Е.02.ПР.Р.01)

Користуючись наведеним прикладом (див. завдання 4) на основі представленої інформації про аудиторські дослідження сформулюйте проблему аудиту ефективності.

Завдання

При дослідженні ефективності використання бюджетних коштів на підготовку робітничих кадрів у професійно-технічних навчальних закладах (далі - ПТНЗ) Міністерства освіти і науки України встановлено, що у 2006-2007 роках в систему профтехосвіти спрямовано 1542,6 млн грн. бюджетних коштів, або біля 97 % затвердженого. При цьому, в середньому по Україні державне замовлення протягом 2006-2007 років виконано на 100,6 та 100 % відповідно. Таким чином, з врахуванням відсотку фактичного фінансування та виконання державного замовлення можна констатувати, що програмою досягнуто заплановані показники продукту - випуск підготовлених учнів.

Однак, враховуючи, що загальною метою зазначеної бюджетної програми є забезпечення потреб економіки у кваліфікованих кадрах, конкурентоспроможних в умовах ринкових відносин, оцінку ефективності програми аудиторська група вирішила здійснювати через критерій якості - рівень працевлаштування випускників ПТНЗ.

Шляхом направлення запитів до підприємств-роботодавців щодо підтвердження працевлаштування (згідно звітності) 38,6 тис. випускників ПТНЗ (8 % від загальної кількості випуску), встановлено,

що 10,4 % з них, або 4 тис. випускників, так і не були працевлаштовані, 9,4 %, або 3,6 тис. випускників пропрацювали не більше трьох місяців, ще 15,4 % або 5,9 тис. звільнились протягом першого року. Тобто, закріпитися на першому робочому місці змогли лише 55 % випускників ПТНЗ.

Як свідчать дані органів державної служби зайнятості, працевлаштування випускників ПТНЗ за окремими професіями ускладнено. Так, в 2006-2007 роках до служби зайнятості звернулося понад 58 тис. випускників ПТНЗ, що становить понад 25 % від кількості осіб, яких приймають щорічно на навчання за державним замовленням.

Таким чином, через високий рівень безробіття випускників робітничих професій не забезпечено максимальної віддачі від вкладених бюджетних коштів.

Тема 9. "Методика державного аудиту фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки"

План практичного заняття

1. Поняття, об'єкти і задачі аудиту діяльності суб'єктів господарювання.
2. Методика проведення аудиту діяльності суб'єктів господарювання.

Методичні рекомендації

З метою набуття практичних вмінь та навичок з теми слід вивчити теоретичні основи, викладені в конспекті лекції по темі 9, Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання від 25.03.2006 р. №361 та рекомендовану літературу.

Для перевірки засвоєння матеріалу та закріплення практичних навичок необхідно виконати практичні завдання. Дати відповіді на тестові завдання до модуля 2: №31-45.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми ЗНАННЯ:

методичні рекомендації з проведення державного аудиту фінансово-господарської діяльності інших суб'єктів господарювання, що отримують (отримували) бюджетні кошти;

вміння та навички:

здійснювати перевірку фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки

організувати облік результатів державного аудиту

визначати ризикові операції діяльності об'єкту дослідження

застосовувати методи збирання інформації про об'єкти аудиту

об'єктивно оцінювати і аналізувати інформацію, отриману за результатами здійснення державного аудиту

узагальнювати й систематизувати матеріали аудиторського дослідження

складати звіт за результатами державного аудиту

вносити пропозиції та рекомендації щодо реалізації матеріалів державного аудиту.

Рекомендована література

Основна [21]; додаткова [27].

Практичні завдання

Діагностичні

Завдання 1. (1.ПФ.С.02.ПП.Р.03)

Встановити порядок здійснення фінансово-господарського аудиту діяльності юридичних осіб, що входять в об'єднання (асоціації, корпорації, концерни, та ін.), користуючись наведеними варіантами.

1) починаючи з юридичної особи, частка вкладу якої складає не менше 30%;

2) одночасно на всіх суб'єктах господарювання;

3) починаючи з юридичної особи, частка вкладу якої складає не менше 50%;

4) в будь-якій послідовності.

Завдання 2. (2.ПФ.С.01.ПР.Н.01)

Визначити особливість методики державного аудиту фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки.

Завдання 3. (1.ПФ.С.01.ПП.О.01)

Встановити, послідовність здійснення аудиту фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки, враховуючи стадії та етапи здійснення аудиту.

Завдання 4. (1.ПФ.С.02.ПП.Р.03)

Необхідно визначити на якому етапі аудиту фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки здійснюються наступні дії державного аудитора. Скласти таблицю за зразком.

Зразок

Процес аудиторського дослідження

№ з/п	Етапи процесу аудиту	Дії державного аудитора
1	Планування аудиту	
2	Підготовка програми аудиту	
3	Перевірка ризикових операцій	
4	Звітність про результати аудиту	

Вихідні дані

Підготовка висновку за наслідками оцінки рівня управління фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання; збір інформації; конкретизація і аналіз недоліків і проблем управління фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання; підтверджується або спростовується інформація щодо недоліків і проблем в управлінні фінансово-господарською діяльністю.

Завдання 5. (1.ПФ.С.02.ПП.Р.03)

Визначити методи перевірки (аналіз, опитування, фактична перевірка, документальна перевірка тощо), за допомогою яких державний аудитор зібрав аудиторські докази.

<i>Аудиторські докази</i>	<i>Методи перевірки</i>
значне зростання дебіторської та/або кредиторської заборгованості	?
керівництвом суб'єкта господарювання не встановлено правила здійснення внутрішньогосподарського контролю - немає наказів, розпоряджень тощо	?
наявність асигнувань за кодами програмної (функціонально), економічної кваліфікації видатків, які не планувалися та не здійснювалися у попередньому році	?
створення відокремлених підрозділів	?
зміни схемних посадових окладів чи порядку розрахунку конкретних видів нарахувань заробітної плати	?
застосування суб'єктом господарювання установою неліцензійних програм	?

Тема 10. "Методика державного аудиту виконання місцевих бюджетів"

План практичного заняття

1. Поняття, об'єкти і задачі аудиту виконання бюджету.
2. Методика проведення аудиту виконання бюджету
3. Оформлення і реалізація результатів аудиту виконання бюджету.

Методичні рекомендації

Метою практичного заняття є закріплення теоретичних знань та набуття практичних вмінь і навичок з методики державного аудиту виконання місцевих бюджетів. Для досягнення поставленої мети рекомендується ознайомитися з конспектом лекції по темі 10, а також з вимогами законодавчих актів та Методичних рекомендації з організації та проведення державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів, затверджені Наказом Головки КРУ України від 13.03.2007 №50.

Закріпити практичні вміння та навички можливо шляхом вирішення практичних завдань та відповідей на тестові завдання до модуля 2: № 46-50.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми ЗНАННЯ:

методичні рекомендації з проведення державного аудиту місцевих бюджетів;

основні принципи систематизації й узагальнення матеріалів аудиторського дослідження, складання аудиторського звіту, реалізації матеріалів аудиту;

вміння та навички:

перевіряти формування доходів і ефективно використання видатків бюджету;

формулювати проблеми та визначати гіпотези аудиту ефективності виконання місцевих бюджетів

узагальнювати й систематизувати матеріали аудиторського дослідження;

застосовувати методи збирання інформації про об'єкти аудиту;

об'єктивно оцінювати і аналізувати інформацію, отриману за результатами здійснення державного аудиту;

вносити пропозиції та рекомендації щодо реалізації матеріалів державного аудиту.

Рекомендована література

Основна [11; 18]; додаткова [36]

Практичні завдання

Діагностичні

Завдання 1 (ПФ.С.01.ЗП.0.04)

В 2008 році місцевий бюджет затверджено в сумі 138000 грн.

Заплановано: податкових надходжень – 75000 грн.; неподаткових надходжень – 35000 грн.; видатків за спеціальним фондом – 25000 грн.

Фактично виконано: податкових надходжень – 73000 грн.; неподаткових надходжень – 38000 грн.; видатків за спеціальним фондом – 27000 грн.

Необхідно проаналізувати виконання доходів місцевого бюджету за 2008 рік.

Завдання 2 (5.ПФ.Е.02.ПР.Р.01)

Визначити, що є проблемою аудиту місцевого бюджету, а що є гіпотезою.

Вихідні дані:

1. Неправильно сформована ресурсна база місцевого бюджету.
2. Неєфективний внутрішній контроль з боку органів місцевого самоврядування, що призвів до невиконання бюджету.
3. Чому не виконано заплановані завдання по доходній частині бюджету?
4. Неправильно організовано процес використання бюджетних коштів.

Евристичні

Завдання 3 (5.ПФ.Е.02.ПР.Р.01)

В ході здійснення державного аудиту виконання місцевого бюджету, державний аудитор визначив проблему аудиту: «Чому не виконано заплановані завдання по доходній частині бюджету?» та сформував гіпотези аудиту.

Необхідно визначити дії державного аудитора щодо вирішення проблеми аудиту та доказу гіпотез. Навести приклади гіпотез аудиту.

Завдання 4 (5.ПФ.Е.02.ПР.Р.01)

В ході здійснення державного аудиту виконання місцевого бюджету, державний аудитор визначив проблему аудиту: «Чому при виконанні обсягів доходів місцевого бюджету не виконано заплановані видатки?» та сформував гіпотези аудиту.

Необхідно визначити дії державного аудитора щодо вирішення проблеми аудиту та доказу гіпотез. Навести приклади гіпотез аудиту.

Завдання 5 (5.ПФ.Е.02.ПР.Р.01)

В ході здійснення державного аудиту виконання місцевого бюджету, державний аудитор визначив проблему аудиту: «Чому при виконанні обсягів доходів місцевого бюджету не виконано заплановані завдання?» та сформував гіпотези аудиту.

Необхідно визначити дії державного аудитора щодо вирішення проблеми аудиту та доказу гіпотез. Навести приклади гіпотез аудиту.

Тема 11. "Методика державного аудиту, який здійснює Рахункова палата України"

План практичного заняття

1. Загальні положення методики аудиту ефективності діяльності
2. Планування аудиту ефективності діяльності
3. Проведення (виконання) аудиту ефективності діяльності.
4. Звітування за результатами аудиту ефективності діяльності
5. Перевірка виконання пропозицій за результатами аудиту ефективності діяльності

Методичні рекомендації

Методика державного аудиту, який здійснює Рахункова палата є дуже специфічною, тому опанування її особливостями можливо за умови послідовного і ретельного вивчення конспекту лекції по темі 11, а також вимог законодавчих документів та методичних рекомендацій щодо здійснення державного аудиту Рахункової палатою України (в переліку літератури рекомендовано основні законодавчі документи та інша методична література).

Закріпити набуті вміння та навички можливо шляхом вирішення практичних завдань.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми знання:

мету, предмет, об'єкт та суб'єкт перевірки, яку здійснює Рахункова палата України;

основні етапи та порядок здійснення планування аудиту ефективності діяльності;

порядок виконання аудиту ефективності діяльності;

вміння та навички:

визначати, що є методикою аудиту та методикою аудиту ефективності діяльності;

визначати критерії аудиту ефективності діяльності;

обробляти аудиторську інформацію.

Рекомендована література

Основна [14; 15; 16; 17; 26]; додаткова [34; 35].

Практичні завдання

Діагностичні

Завдання 1 (4.ПФ.Е.01.ПР.Н.02)

При узагальненні інформації, необхідної для проведення аудиту ефективності діяльності, для кожної підтеми складається "матриця підготовчої стадії" (зразок 1).

Необхідно заповнити цю матрицю, ґрунтуючись на коментарях, наданих в зразку 1.

Для кожного варіанту необхідно визначити окреме запитання для дослідження.

Зразок 1

Матриця підготовчої стадії аудиту ефективності діяльності

Найменування підтеми					
Запитання для дослідження	Критерії	Необхідні докази/факти	Джерела отримання доказів/фактів	Методи збирання даних	Методи аналізу даних
1	2	3	4	5	6
Про що ми бажемо дізнатися?	Які стандарти беремо для порівняння?	Які докази/факти будуть відповіддю на запитання?	Звідки ми плануємо отримати докази/факти?	Яким чином ми плануємо отримати докази/факти?	Що ми будемо робити з тим, що отримаємо?
...	...	...	...	...	...
відповідь повинна бути - "так" - "ні" - "так, але" - "ні, але"	- Цілі - стандарти - минула діяльність - діяльність інших організацій - краща практика - закони та норми - професійні вимоги	- Факти (цифрові та дескриптивні/описові, інформація щодо якості) - досвід - відчуття - погляди	- Підконтрольна організація - інші державні установи - наукові звіти - клієнти - користувачі - зацікавлені особи	- Безпосередньо (огляд, аналіз документів, інтерв'ю, фокус-групи) - поштою, телефоном, електронною поштою (запити, анкети, опитування)	- Кількісний аналіз (тенденції, порівняння, пропорції) - якісний аналіз (кодування, форми) - системний аналіз - вивчення окремих

	- очікування клієнтів або користувачів				прикладів
--	--	--	--	--	-----------

Тема 12. "Методика аудиту державного і комунального майна"

План практичного заняття

1. Поняття державного і комунального майна.
2. Методика аудиту державного і комунального майна.

Методичні рекомендації

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з конспектом лекції по темі 12. Для більш фундаментального засвоєння матеріалу необхідно знати вимоги законодавчих та нормативних документів щодо правового визначення та порядку здійснення аудиту державного і комунального майна в Україні (в переліку літератури рекомендовано основні законодавчі та нормативні документи); розуміти відмінності між державним і комунальним майном.

На практичне заняття необхідно підготувати відповіді до наступних питань для обговорення. При підготовці до виступу обов'язково необхідно посилатися на інформаційне джерело.

Компетенції, яких набуде студент в результаті вивчення теми знання:

- поняття державного майна;
- поняття комунального майна;
- класифікацію державного майна;

вміння та навички:

- застосовувати законодавчу та нормативно-правову базу під час перевірки державного і комунального майна;
- здійснювати аудит державного і комунального майна.

Рекомендована література

Основна [1; 3; 19; 21; 23]; додаткова [27; 36].

Питання для обговорення

Діагностичні

1. Дати визначення поняття «державне майно».
2. Класифікація державного майна в Україні.
3. Дати визначення поняття «комунальне майно».
4. Основні джерела аудиту державного майна.
5. Основні джерела аудиту комунального майна.
6. Особливості методики державного майна.
7. Особливості методики комунального майна.
8. Методи і методичні прийоми, які використовує аудитор під час перевірки державного і комунального майна.

Тестові завдання до модуля 2

Стереотипні

1. Державний фінансовий аудит бюджетної установи це:
  - а) короткочасна аудиторська перевірка для висловлення загальної оцінки стану обліку та звітності;
  - б) це форма державного фінансового контролю, спрямована на попередження фінансових порушень в бюджетній установі;
  - в) це форма державного фінансового контролю, спрямована на попередження фінансових порушень в бюджетній установі і забезпечення достовірності її фінансової звітності.
2. Проведення фінансово-господарського аудиту регламентується:
  - а) Господарським кодексом України;
  - б) Бюджетним кодексом України;
  - в) Порядком проведення органами ДКРС аудиту фінансової та господарської діяльності бюджетних установ;
  - г) Законом України „Про аудиторську діяльність”;
  - д) вірні відповіді б, в;
  - е) вірні відповіді б, в, г.
3. Що відноситься до об'єктів фінансово-господарського аудиту:
  - а) Установчі документи, планові документи, нормативно-правові акти;

б) Управлінські рішення керівництва, планові документи, господарські договори, бухгалтерський та фінансовий облік, внутрішньогосподарський контроль;

в) Фінансова звітність бюджетної установи

4. Основною задачею державного фінансово-господарського аудиту є:

А) Сприяння бюджетній установі в забезпеченні правильності ведення бухгалтерського обліку, законності та ефективності використання бюджетних коштів, формування достовірної фінансової звітності і організації дієвого внутрішньогосподарського контролю;

Б) Визначення ризиків і оцінка їх можливого впливу на результати фінансово-господарської діяльності бюджетної установи;

В) Підтвердження законності проведених операцій бюджетною установою і їх достовірності.

5. Фінансово-господарський аудит діяльності бюджетної установи проводиться в:

А) 5 етапів;

Б) 4 етапи;

В) 3 етапи.

6. До етапу „Проведення поточних аудиторських процедур” відноситься:

А) моніторинг, аналіз, спостереження;

Б) камеральна перевірка, інвентаризація;

В) обстеження, моніторинг, камеральна перевірка;

Г) камеральна перевірка, обстеження, інвентаризація.

7. Основними задачами моніторингу є:

А) Виявлення ознак, що свідчать про відхилення від встановлених законодавством принципів використання бюджетних коштів, ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності;

Б) Зосередження уваги відповідальних посадових осіб бюджетної установи на виявленні ознаки з метою запобігання незаконним і неефективним використанням фінансових ресурсів;

В) Усі відповіді вірні.

8. Що таке камеральна перевірка?

А) Аудиторська процедура, яка полягає в безперервному відстеженні операцій на рахунках бюджетної установи і показників її

фінансової звітності з метою виявлення ознак, які можуть свідчити про фінансові порушення;

Б) Аудиторська процедура, яка здійснюється без виходу до бюджетної установи з метою виявлення і аналізу відхилень між плановими і фактичними показниками фінансової звітності;

В) Аудиторська процедура, яка здійснюється безпосередньо в бюджетній установі і полягає в дослідженні планових і бухгалтерських документів.

9. Якщо фактичні витрати менше затверджених асигнувань, це може свідчити про:

А) Економне і раціональне використання бюджетних коштів;

Б) Планування зайвих асигнувань;

В) Не вживання керівництвом бюджетної установи необхідних заходів для приведення витрат у відповідність з бюджетними асигнуваннями;

Г) Вірні відповіді а, б

Д) Вірні відповіді а, в

10. Якщо касові витрати менше затверджених асигнувань, це може свідчити про:

А) Завищення асигнувань;

Б) Неповному фінансуванні установи;

В) Погашення дебіторської заборгованості, що враховувалась на початок року;

Г) Усі відповіді вірні;

Д) Вірні відповіді а та б

11. Аудиторська процедура, яка здійснюється з обов'язковим виходом до бюджетної установи це:

А) Моніторинг;

Б) Камеральна перевірка;

В) Обстеження

12. Аналіз внутрішньогосподарського фінансового контролю в бюджетній установі проводиться :

А) В 4 етапи;

Б) На 3 рівнях;

В) В довільному порядку

13. Кожна здійснена державним аудитором аудиторська процедура відображається в:

- А) Журналі обліку роботи державного аудитора;
- Б) Журналі реєстрації проведення аудиту;
- В) Журналі обліку та реєстрації роботи аудитора.

14. У разі виявлення недоліків, ознак порушень або порушень складається:

- А) Акт
- Б) Довідка
- В) Звіт
- Г) Заява

15. Аудиторське дослідження бюджетної установи повинно бути завершено:

- А) Не пізніше ніж через місяць після здачі бюджетною установою річного фінансового звіту;
- Б) Не пізніше ніж через 20 днів після здачі бюджетною установою річного фінансового звіту;
- В) Не пізніше ніж через квартал після здачі бюджетною установою річного фінансового звіту;

16. Який аудит розглядає законність, ефективність і результативність виконання бюджетних програм ?

- А) фінансовий аудит;
- Б) аудит ефективності;
- В) аудит виконання плану

17. Що є метою аудиту ефективності?

А) здійснення оцінки досягнення запланованих показників, виявлення проблем у виконанні бюджетної програми і розробка пропозицій щодо підвищення ефективності використання ресурсів держави;

- Б) оцінка ефективності виконання бюджетних програм;
- В) визначення ступеня впливу виявлених порушень

18. Хто зобов'язаний пред'явити керівнику учасника бюджетного процесу направлення на право проведення аудиту?

- А) аудитор;
- Б) бухгалтер;
- В) керівник підприємства

19. На якому етапі проведення аудиту ефективності формуються аудиторські докази ?

- А) підготовка до аудиту;

- Б) проведення аудиту;
- В) реалізація результатів аудиту

20. Скільки виділяють груп результативних показників бюджетної програми ?

- А) 3;
- Б) 4;
- В) 5

21. До початку проведення аудиту ефективності головному розпоряднику бюджетних коштів за досліджуваною програмою направляється повідомлення про проведення аудиту ефективності:

- А) не пізніше, ніж за 10 днів до початку проведення аудиту;
- Б) не пізніше, ніж за 5 днів до початку проведення аудиту;
- В) не пізніше, ніж за 15 днів до початку проведення аудиту;

22. Що відносять до критеріїв оцінки бюджетної програми?

- А) результативні показники паспорта бюджетної програми;
- Б) показники бухгалтерської звітності;
- В) показники кошторису та укладених договорів по виконанню програми

23. Які методи збору даних застосовуються на рівні розпорядника бюджетних коштів?

- А) аналіз і синтез, документальні прийоми, розрахунково-аналітичні прийоми, опитування;
- Б) опитування, прес-опитування, Інтернет-опитування;
- В) аналіз і синтез, документальні прийоми, розрахунково-аналітичні прийоми, опитування, індивідуальні інтерв'ю, поштові та телефонні опитування

24. Забезпечення оцінки діяльності учасників бюджетного процесу щодо досягнення поставлених цілей є напрямком:

- А) програмно-цільового методу аудиту ефективності;
- Б) бюджетної програми
- В) аудиту ефективності

25. Що є об'єктом аудиту ефективності?

- А) позабюджетні кошти;
- Б) бюджетні кошти
- В) добровільні внески

26. Які показники використовуються для досягнення поставлених цілей?

- А) затрат;
- Б) продукту;
- В) ефективності;
- Г) якості

27. Як називається 2 етап проведення аудиту ефективності?

- А) підготовка до аудиту
- Б) проведення аудиту
- В) реалізація результатів аудиту

28. Які існують стадії проходження бюджетних коштів?

- А) планування;
- Б) розподіл;
- В) використання;
- Г) контроль;
- Д) всі відповіді вірні

29. Основними вимогами до складання анкет є :

- А) лаконічність питань;
- Б) однозначність питань;
- В) анкета повинна містити не менше 12 питань

30. На якому рівні застосовуються такі методи як опитування, прес-опитування, Інтернет- опитування:

- А) на рівні розпорядника бюджетних коштів;
- Б) на рівні одержувачів бюджетних коштів;
- В) на рівні користувачів результатами бюджетної програми

31. В чому полягає державний фінансовий аудит діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки?

- а. відновлення бухгалтерського обліку
- б. перевірка та аналіз фінансово-господарської діяльності, а також правильність ведення бухгалтерського обліку і достовірність фінансової звітності.

в. виправлення помилок в веденні бухгалтерського обліку.

32. Об'єктами державного фінансового аудиту суб'єктів господарювання, являється:

- а. суб'єкти підприємницької діяльності, що не отримують кошти з бюджетів всіх рівнів.
- б. суб'єкти, що не використовують державне чи комунальне майно.

в. суб'єкти державного сектору економіки, та суб'єкти, що отримують кошти з бюджетів всіх рівнів і державних фондів, або використовують державне чи комунальне майно.

33. Основна задача державного аудиту суб'єктів господарювання державного сектору полягає в...

а. оцінці рівня управління фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

б. пошуку для прийняття правильного рішення при управлінні фінансово-господарською діяльністю суб'єкта господарювання.

в. перевірці своєчасної виплати заробітної плати.

34. Нормативно-правові акти, засновницькі і інші документи суб'єкта господарювання, це –

а. джерело інформації аудитора.

б. основа діяльності суб'єкта господарювання.

в. правильні відповіді а і б.

35. Проведення аудиту діяльності суб'єктів господарювання законодавчо регламентовано...

а. Закон України «Про аудиторську діяльність».

б. Порядок проведення органами ДКРС державного фінансового аудиту суб'єктів господарювання.

в. МСА

36. Тривалість аудиторської перевірки суб'єктів господарювання державного сектору не може перевищувати:

а. 30 днів

б. 60 днів

в. 90 днів

37. Як проводиться аудит діяльності юридичних осіб, що входять в об'єднання (асоціації, корпорації, концерни, та ін.)?

а. починаючи з юридичної особи, частка вкладу якої складає не менше 30%.

б. одночасно.

в. починаючи з юридичної особи, частка вкладу якої складає не менше 50%.

38. План проведення аудиту суб'єктів господарювання державного сектору затверджується...

а. ревізором, який повинен проводити аудит.

б. керівником органу ДКРС.

в. керівником підприємства на якому має проводитись аудит.

39. Чи може посадовець ДКРС одержувати інформацію про суб'єкта господарювання на письмовий запит?

а. так.

б. ні.

в. правильна відповідь б.

40. В програмі проведення аудиту суб'єктів господарювання державного сектору зазначається...

а. перелік ризикових операцій фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

б. графік проведення перевірки і відповідальні особи.

в. правильні відповіді а і б.

41. В ході якого етапу проведення аудиторської перевірки суб'єктів господарювання державного сектору аналізується фактична наявність і стан активів?

а. 2 етапу

б. 3 етапу

в. 1 етапу

42. Яку назву має 2-й етап проведення аудиту суб'єктів господарювання державного сектору?

а. «Звітність про результати аудиту»

б. «Планування аудиту»

в. «Підготовка програми проведення аудиту»

43. Чи можуть результати аудиту суб'єктів господарювання державного сектору обнародуватися через засоби масової інформації?

а. так

б. ні

в. правильна відповідь відсутня

44. Якщо при проведенні аудиту суб'єктів господарювання державного сектору були виявлені факти порушення законодавства, що містять ознаки злочину, аудитор повинен інформувати

а. керівника ДКРС

б. керівника підприємства що перевіряється

в. правоохоронний орган

45. Процес аудиту суб'єктів господарювання державного сектору складається з...

а. 2 етапів.

б. 4 етапів.

в. 6 етапів.

46. До місцевих бюджетів, згідно Бюджетного кодексу належать:

- а) бюджет АР Крим,
- б) обласні і районні бюджети;
- в) Державний бюджет України;
- г) бюджети місцевого самоврядування і територіальних громад;
- д) бюджети будівельних організацій;
- е) варіанти а, б, г;
- є) варіанти б, г, д;
- ж) варіанти а, в, г.

47. Аудит виконання місцевих бюджетів здійснюється відповідно до:

- а) договору з розпорядником бюджетних коштів,
- б) річного плану контрольно-ревізійної роботи;
- в) за вимогами органів влади;
- г) по бажанню керівника контрольно-ревізійного органу.

48. Перед початком аудиту виконання місцевого бюджету органу перевірки надсилається:

- а) лист-замовлення,
- б) телефонограма;
- в) повідомлення;
- г) направлення;

д) про початок аудиторського дослідження повідомляти не обов'язково.

49. Направлення на проведення аудиту виконання місцевого бюджету призначене:

- а) для повідомлення про початок аудиту,
- б) для підтвердження особи державного аудитора;
- в) для узагальнення результатів аудиту;
- г) для планування аудиторського дослідження.

50. Фонова інформація – це інформація, яка:

- а) характеризує досліджуваний бюджет,
- б) визначає мету і завдання аудиторського дослідження;
- в) характеризує результати опитування учасників бюджетного процесу;
- г) міститься в аудиторському звіті.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ОСНОВНА

1. Конституція України. - К.: Вища школа, 1996. - 35 с.
2. Бюджетний кодекс України. – Х.: Право. – 2005. – 164 с.
3. Господарський кодекс України (зі змінами та доповненнями) // Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга”. – 2006.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення (зі змінами та доповненнями) // Довідник працівника державної контрольно-ревізійної служби. Том 1. – К.: ДІЯ, 2001. – С. 18 – 19.
5. Закон України „Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 26.01.93р. №2939-XII (зі змінами та доповненнями) // Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга”. – 2006.
6. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо запобігання фінансовим правопорушенням, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів, державного і комунального майна» від 15.12.2005 р. № 3202-IV // Урядовий кур'єр. – 2006. – №2. – 5 січня. – С. 6.
7. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі» від 14.09.2002 р. N 538-р // Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга” – 2003.
8. Білуха М.Т., Дмитренко М.Г., Микитенко Т.В. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит: Підручник. За ред. засл. діяча науки і техн. України, д.е.н., проф. М.Т. Білухи. – Вид. друге перероб. і доп. – К.: Українська академія оригінальних ідей. – 2006. – 888 с.
9. Бутинець Ф.Ф, Виговська Н.Г., Малюга Н.М., Петренко Н.І. Контроль і ревізія: Підручник. / За редакцією проф. Ф.Ф. Бутинця. – 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544 с.
10. Державний фінансовий контроль виконання бюджетних програм / Т.І. Єфименко, І.Б. Стефаник, Н.І. Рубан та ін. – К.: НДФІ, 2004. – 320 с.
11. Дікань Л. В. Контроль і ревізія: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007.– 327 с.
12. Контроль і ревізія: Підруч. для студентів вузів спец. "Облік і аудит" / Ф.Ф. Бутинець, Н.Г. Виговська, Н.М. Малюга, Н.І. Петренко. - 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2002. - 544 с.

13. Концепції та методики державного аудиту. Посібник для самостійних занять. – К.: проект Tacis

14. Методичні рекомендації з організації та проведення державного фінансового аудиту виконання місцевих бюджетів, затверджені Наказом ГоловкиРУ України від 13.03.2007 №50. // Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга” – 2007.

15. Методичні рекомендації з проведення Органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту фінансової та господарської діяльності бюджетних установ, затверджені Наказом ГоловкиРУ України від 19.12.2005 №451. // Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга” – 2006.

16. Положення про планування контрольно-ревізійної роботи органами державної контрольно-ревізійної служби, затверджене наказом ГоловкиРУ від 26.10.2005 № 319 // Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга” – 2006.

17. Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання від 25.03.2006 р. №361// Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга” – 2006.

18. Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту ефективності виконання бюджетних програм від 10.08.2004 р. №1017 // Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга” – 2004.

19. Порядок проведення органами державної контрольно-ревізійної служби аудиту фінансової та господарської діяльності бюджетних установ від 31.12.2004 р. №1777 // Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга” – 2005.

20. Порядок планування контрольно-ревізійної роботи органами державної контрольно-ревізійної служби, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 08.08.2001 № 955 (із змінами і доповненнями) // Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга” – 2002.

21. Правила складання паспортів бюджетних програм та інформації про їх виконання, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2002 №1098 // Ліга: еліт. Закон Copyright: ІАЦ „Ліга” – 2003.

22. Постанова Колегії Рахункової палати від 27 грудня 2004 року № 28-6 „Про затвердження Стандарту Рахункової палати „Порядок підготовки і проведення перевірок та оформлення їх результатів”” // www.ac-rada.gov.ua

ДОДАТКОВА

23. Бодюх А.В. Методологічні та нормативно-правові аспекти аудиту підприємницької діяльності: Монографія. – К.: Кондор, 2005. – 356 с.

24. Германчук П. К. Планування, облік, звітність, контроль у бюджетних установах. / П. К. Германчук, І. Б. Стефанік, М. І. Рубан, В. Т. Александров, О. І. Назарчук. – К.: АВТ. 2004. – 422с.

25. Гриценко О.І. Рахункова палата: державно-правова природа, сучасний стан, перспективи розвитку: Монографія – Запоріжжя, вид. ВАТ «Мотор Січ», 2004. – 140 с.

26. Петрик О.А., Фенченко М.Т. Аудит у зарубіжних країнах. Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: КНЕУ, 2002. – 168 с.

27. Романів М.В. Державний фінансовий контроль і аудит. Навчально – методичний посібник. – К: ТОВ „НІОС”. – 1998. – 224 с.

28. Романів Є.М., Хомяк Р.Л., Р.Л., Мороз А.С., Корягін М.В. Контроль і ревізія. Нормативно практичні матеріали. Навчальний посібник. -2-е вид., перероб. і доп. - Львів: "Національний університет "Львівська політехніка" (Інформаційно-видавничий центр "ІНТЕЛЕКТ+" Інститут післядипломної освіти), "Інтелект-Захід", 2002. - 320 с.

29. Симоненко В.К. Основи єдиної системи державного фінансового контролю в Україні (макроекономічний аспект) / В.К. Симоненко, О.І. Барановський, П.С. Петренко. – К.: Знання України, 2006. – 280 с.

30. Стандарт Рахункової палати "Порядок підготовки і проведення перевірок та оформлення їх результатів"

31. Стандарти з аудиту INTOSAI, новий переклад, підготовлений для Рахункової палати України Проектом TESIS «Аудит державних фінансів».

12.3. РЕСУРСИ МЕРЕЖІ Internet

32. <http://www.liga.net>

33. <http://www.ac-rada.gov.ua>

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Методичні рекомендації до семінарських і практичних
занять з навчальної дисципліни
«ДЕРЖАВНИЙ АУДИТ»
для студентів спеціальності «Облік і аудит»
денної форми навчання**

Укладач: **Голуб Юлія Олександрівна**

Відповідальний за випуск **Дікань Л. В.**
Відповідальний редактор

Редактор
Коректор

План 2008 р. Поз. №
Підп. до друку Формат 60x90 1/16. Папір ТАТРА. Друк офсетний.
Ум.-друк. арк. __, __. Обл.-вид. арк. __, __. Тираж прим. Зам. №

---

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої
справи*

Дк №481 від 13.06.2001 р.

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61001, м. Харків, пр.
Леніна, 9а